

Høringsinnspill fra Milforum.no til Forsvarskommisjonen

Om Milforum.no

Milforum er et debattforum for diskusjoner og informasjonsutveksling rundt alt militært. Dette dekker alle tema fra sikkerhets- og forsvarspolitik, taktikk og stridsteknikk, rekruttering og utdanning, nyheter og analyser, informasjon om forsvar og samfunnssikkerhet, utstyr og materiell, aktuelle hendelser og militærhistorie, til politi, sivilforsvar og annen type beredskap. Forumet er åpent både for den erfarne som ønsker å spre kunnskapen sin, den som er nysgjerrig etter å vite mer og den som bare ønsker å diskutere løst og fast.

Forumet ble etablert i 2004, og har over 7000 registrerte brukere og 650.000 innlegg. Milforum har ingen offisiell tilknytning til Forsvaret, men mange av moderatorene og brukerne tjenestegjør eller har tjenestegjort.

Høringsinnspillet er skrevet av noen av forumets moderatorer med innspill fra andre brukere.

Innledning

Befolkningens og statens sikkerhet må være statens viktigste oppgave, statens eksistens og befolkningens liv og frihet kan ikke begrenses til vurdering basert på økonomiske rammevilkår. Vårt hovedinnspill er at kommisjonen må fristille seg fra dagens økonomiske rammer og forholde seg til behovet for en tilfredsstillende sikkerhet for riket. Konsekvensene av at Norge blir utsatt for militært angrep, og enda verre ikke lykkes i sitt forsvar, er betydelig større enn konsekvensene av noe økt bruk av ressurser på forsvar.

I Wales-erklæringen¹ fra 2014 forpliktet vi oss til å benytte minimum 2% av BNP på Forsvar. I dag bruker vi ca 1,5%, uten noen plan for hvordan vi skal nå 2%. I følge tidligere adm dir ved FFI, Nils Holme, trengs det en økning på 23 mrd² for å nå målet. 2% må også sees på som en minimumsgrense; under den kalde krigen brukte vi over 3%.

Kommisjonen må i sin rapport reflektere over at internasjonale spilleregler ikke følges av vårt største naboland. Vi må være forberedt på at andre land og aktører går langt utenfor internasjonale regler og normer. Man kan ikke forvente at regler for maktbruk overholdes, at krigens spilleregler følges og at lovnader holdes. Russlands maktbruk overfor sivile i Ukraina tilsier at det vil være moralsk uholdbart å planlegge med at deler av Finnmark skal overlates til russerne for så å bli gjenerobret senere.

Utviklingen i sikkerhetssituasjonen

Verden, og Norge med den, er alltid i endring. Internasjonalt ser vi at samholdet mellom Europa og USA kan utfordres av innenrikspolitiske forhold på begge sider av Atlanterhavet. Selv om krigen i Ukraina nok har styrket samholdet i den trans-atlantiske alliansen, så er forholdet sårbart for endringer i politiske prioriteringer i særlig USA. Våre alliansepartnere i

---

¹ https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm

²

https://tjodareik.no/kommentar/kommentar%202022/221123_NOTAT%20_FORSVARSBUDSJETTET_IFO.pdf

Europa vil i større grad ha samme sikkerhetspolitiske utfordringer enn det USA vil ha. Samtidig kan også Norge og Europa få ulike utfordringer, særlig knyttet til nordområdene.

Konflikter andre steder i verden vil kunne flytte fokus bort fra Norges utfordringer, særlig gjelder dette for USA. Men også resten av Europa kan ha sitt fokus andre steder. Særlig kan potensiale for konflikt med Kina flytte USAs fokus og prioriteringer.

I sum øker endringene behovet for Norge til å ha en selvstendig avskrekkingevne og en egen evne til å håndheve vår suverenitet. Dette gjelder særlig handlinger i den lavere enden av konfliktspekteret, som ikke helt åpenbart utløser artikkel 5 i NATO-pakten. Men også det faktum at også våre alliansepartnere har begrensede militære ressurser gjør at vi også i mer omfattende handlinger kan stå mer alene enn forventet.

Sverige og Finlands inntreden i NATO vil kunne betydelig styrke vår mulighet til å håndtere fremtidens mulige konflikter. Samtidig vil også disse landene i utgangspunktet ha utfordringer med å få de militære ressursene til å strekke til. Det ligger et stort fremtidig potensial i å samordne planer og handlinger mellom de nordiske landene.

Å få bistand fra allierte vil ta tid, både rent logistikkmessig for å få støtten på plass, men ikke minst for å få en politisk beslutning om støtte. Det er derfor sentralt at Norge har mulighet til å stå for eget forsvar også mot angrep i den høyeste delen av konfliktspekteret, i alle fall i en periode frem til våre allierte får organisert assistanse. Vi må være forberedt på at perioden vi venter på assistanse er lengre enn lagt til grunn under den kalde krigen og graden av assistanse er betydelig mindre enn tidligere antatt.

Utviklingen i trusselen

Man trenger ikke nødvendigvis å angripe et lands militære styrker for å få landet til å gi etter. Norge er sårbart mot angrep på vår energiproduksjon og vår transport av denne energien ut av landet. Både for å ramme Norge som land, og for å ramme kjøperne av energien vår kan det være av interesse for en motstander å påvirke produksjonen og eksporten vår av energi. Det vil være naivt å tro at en motstander vil overse mulighetene til å ramme Norge og/eller Europa ved å slå til mot vår dette. Det ser vi også i krigen i Ukraina, der Russland åpenbart går etter energiinfrastrukturen. Og vi ser det på hvordan økte energipriser påvirker det politiske klimaet i både Norge og Europa.

I Ukraina blir vi også påminnet om det vi i Norge kanskje har lukket øynene litt for, krig er nådeløst. Det er ikke gitt at en motstander bryr seg eller tar seg råd til å skille mellom sivile og militære mål. Og i dagens integrerte samfunn er det også vanskelig å skille, vann og strømforsyningen til militære styrker er stort sett også de sivile sin forsyning. Det er utfordrende at moderne krigføring i enda større grad enn tidligere har kritisk infrastruktur som et mål. Krigen i Ukraina viser at EKOM og energiforsyning fort blir prioriterte mål. Når en forsøker å redusere det militære handlingsrommet til det Ukrainske Forsvaret gjennom strategiske angrep, så blir sivilbefolkningen lidende.

Vi trenger et forsvar av hele landet, i en moderne konflikt vil hele landet kunne utsettes for angrep. Ikke nødvendigvis av mekaniserte brigader, men av andre elementer som vil søke å påvirke både vår militære evne til motstand, men også vår forsvarsvilje.

Forsvarsfond

Land som Tyskland og Danmark har opprettet egne "Forsvarsfond". Kommisjonen bør vurdere å foreslå noe lignende for Norge. Særlig innen investeringer kan det være større svingninger fra år til år som kan gjøre det utfordrende å sette opp et jevnt Statsbudsjett. Å kjøpe militært utstyr i takt med budsjettet fremfor tilgjengelighet og behov er ikke fornuftig for Forsvaret, men gir mening for å unngå for store svingninger i forsvarsbudsjettene. Et Forsvarsfond kan dermed gjøre det lettere å ta store investeringer i et tempo som er mer hensiktsmessig ut fra forsvarets behov og økonomien i det enkelte prosjekt.

Med et Forsvarsfond kan det også være enklere å sette av penger i år med gode inntekter, slik som 2022 med store gassinntekter. Disse midlene kan da brukes når behovet og produksjonskapasiteten tilsier det. For å unngå at bruken av fondet påvirker inflasjonen i Norge kan bruken av fondet være begrenset til kjøp i utlandet.

Teknologi - utfordring og mulighet

Også moderne våpensystemer krever mye mennesker og forsvar krever innsats av mange. Forsvarets kanskje knappeste ressurs er de av våre innbyggere som velger Forsvaret som karrierevei. Sett i lys av både demografisk utvikling i befolkningen og stadig mer behov for kompetanse som er attraktivt sivilt for å betjene Forsvarets systemer må det finnes løsninger som gjør at Forsvaret har tilgang på de beste innenfor en rekke fagområder. Forsvaret må være en attraktiv karrierevei på heltid og evne å bruke kompetanse i sivilsamfunnet som reservister og som en del av totalforsvaret.

Utfordringen med å utdanne og holde på fagfolk må også reflekteres i investeringer. Etter vår mening vil et forsvar som utnytter det aller beste av utstyr og utdanning også tiltrekke seg de beste. Forsvaret må lykkes med å holde på de beste og være en arbeidsgiver som utvikler og tar vare på sine, inkludert en god familiepolitikk. Å ha de beste soldatene er å levere kampevne.

Forsvar krever robusthet. Forsvaret er i dag en organisasjon hvor det er ikke er utholdenhet, og hvor det ikke er noe å fylle på. Forsvarsansatte skal ikke ha rolige dager i fredstid. Det skal trenes, øves, vedlikeholdes og videreutvikles. Men i mange miljøer i Forsvaret klarer man knapt å få gjort jobben sin i fred, hvordan skal det da fungere i krig?

Prioriteringer i Forsvarssektoren fremover

Norge må prioritere å ha mange handlingsmuligheter, det innebærer at vi må ha flere ulike militære systemer. Vi må unngå å være forutsigbare, slik at en motstander kan begrense sin ressursbruk til å kun kontere få mulige handlingsmåter fra oss. Vi må unngå å bli for avhengig av et enkelt system.

For oss fremstår det som et minimum å utvide Forsvaret med dybde og kapasiteter. En god del av utvidelsen kan skje ved å basere seg på mobiliseringoppsatte avdelinger, men det vil være behov for utstyr og hyppige øvinger for disse. Et godt utgangspunkt for utvidelsene er Forsvarssjefens alternativ A i Forsvarssjefens fagmilitære råd fra 2019.

For å kunne øke dybden og utholdenheten til Forsvaret er det viktig å øke antallet som gjennomfører førstegangstjenesten. Dette vil også øke rekrutteringsgrunnlaget for Forsvaret

til faste stillinger. Utdanningssystemet i Forsvaret må legge til rette for å utdanne nok personell til å også sikre at reserven også har gode spesialister, befal og offiserer.

Norge er svært sårbart når det gjelder logistikk med lange forsyningslinjer og har lite infrastruktur. Det er derfor desto viktigere å sikre forsyninger med større innslag av forhåndslagring av ammunisjon, utstyr, og drivstoff. Lagringen må gjøres robust og være spredt for å gjøre disse mindre attraktive som angrepsmål. Spredningen må også være så stor at man ikke risikerer å få lagrene totalt avskåret. Etterforsyninger må sikres ved hjelp av produksjonsavtaler med andre land med god industriell kapasitet, og som ikke ligger like utsatt til, f.eks USA, slik at det oppnås redundans når det gjelder produksjon).

Sanitetsressursene er svært begrenset i Norge, dette allerede i fredstid. Forsvaret har ikke i særlig grad tilleggskapasitet utover det sivile helsevesen når det gjelder å utføre medisinsk behandling. I krise og krig vil det bli et økt press på en allerede begrenset ressurs. Også lange evakueringslinjer vil bli svært utfordrende ved krise/krig. Utdanningen av medisinsk personell må styrkes. Det bør inngås avtale om flere studieplasser basert på Forsvarets behov, gjerne med påfølgende plikttjeneste og mobiliseringsdisponering. Det bør utbygges infrastruktur (fjellanlegg med dobbel funksjon idrettsanlegg i fredstid/sykehus ved krise/krig) for mobile kirurgiske enheter i de nordligste deler av landet for å korte eventuelle evakueringslinjer.

Oppsummering

Vi ser på kommisjonens arbeid som svært viktig, og håper det kan bidra til å løfte fokuset på forsvars- og sikkerhetspolitikken i Norge. En verden i endring krever et Forsvar som er i stand til å håndtere uventede situasjoner og som er i stand til å tilpasse seg nye situasjoner. Rikets sikkerhet er statens viktigste oppgave. Når Norge blir utsatt for et angrep er det for sent å anskaffe et godt Forsvar. Både for avskrekking og motstand om angrepet kommer er det tvingende nødvendig å nå bygge opp et Forsvar som både med alliert bistand og selvstendig kan beskytte riket mot de trusler som dukker opp. Da kommer man ikke utenom å bruke mer penger på Forsvaret i fremtiden.